

VANLIGA FRÅGOR OM KOPIERING AV NOTER

Trossamfundet Svenska kyrkan (Svenska kyrkan) har med sin omfattande kör- och annan musikverksamhet att, som alla andra, rätta sig efter Upphovsrättslagens bestämmelser. I korthet innebär detta att det inte är tillåtet att kopiera not- och textmaterial.

Det finns dock tillfällen då t.ex. en kör har praktiskt betingade önskemål om att få göra kopior av inköpta, lagliga noter. Svenska kyrkan och Svenska musikförläggareföreningen (SMFF) har på senare tid fått en stor mängd frågor om vad som är tillåtet eller inte är tillåtet att göra när det gäller kopiering av noter.

SMFF och Svenska kyrkan har därför diskuterat igenom dessa frågor och gemensamt kommit fram till praktiska förhållningssätt med utgångspunkt i Upphovsrättslagen för särskilda situationer t.ex. inom körverksamheten. Detta i ett försök att få till stånd en ordning som fungerar för församlingarna utan att den inkräktar på upphovsmannarätten.

SMFF och Svenska kyrkan har valt att genom nedanstående frågesvar på ett förhoppningsvis lättöverskådligt sätt ange vad som gäller för kopiering av noter i ett antal vanligt förekommande situationer.

Allmänna frågor om upphovsrätt

- *Fråga 1: Finns det någon huvudregel vad gäller användning av noter?*

Ja, den som använder noter och texter måste använda lagligt framställda exemplar. Det kan vara notböcker, nothäften eller enstaka noter köpta i en musikaffär, från förlag eller på Internet. Olovliga kopior får inte användas, varken vid repetition eller konsert. Med olovliga kopior menas alla fotokopior, avskrifter, elektroniska exemplar och dess utskrifter, som är gjorda utan godkännande av den som äger rättigheterna till verket.

- *Fråga 2: Hur kan man kort sammanfatta vad upphovsrätt är?*

1. Upphovsrätten uppkommer så fort ett verk har skapats. En enkel visa skyddas lika mycket som en symfoni.
2. Upphovsrätt ger upphovsmannen ensamrätt att bestämma över sina musikaliska verk och texter. Ensamrätten innebär en exklusiv rätt att framställa och sprida exemplar av ett verk och göra det tillgängligt för allmänheten genom t.ex. offentligt framförande, uthyrning, utlåning och försäljning. Ofta låter upphovsmannen ett förlag företräda sig vad gäller tillståndsgivning och försäljning av noter och text. Förlaget blir då verkets rättighetshavare.

3. Verk får inte ändras utan upphovsmannens samtycke.
4. Görs verk tillgängligt för allmänheten, skall upphovsmannens namn anges.
5. Ensamrätten består under upphovsmannens livstid och 70 kalenderår därefter.

En grundregel

- Kopiering får aldrig ske från en olaglig kopia! Från den regeln finns inga undantag.

Papperskopior

- *Fråga 3: Om man har beställt en komplett köruppsättning av notmaterial men ännu inte hunnit få det, får man då kopiera noter i avvaktan på leverans?*

Ja, om man på varje kopia anger;

- a) att det är en kopia
- b) när kopian gjordes
- c) datum när kören har beställt en komplett köruppsättning (dvs. ett exemplar till varje körmedlem) av notmaterialet
- d) att den som kopierat, signerar kopiorna

Den som ansvarat för kopieringen måste dessutom se till att kopiorna förstörs efter det att ni fått det beställda notmaterialet.

- *Fråga 4: Om en originalnot inte längre finns till försäljning, men man har ett exemplar, får man då kopiera detta?*

Nej. I första hand tas kontakt med det förlag som senast gav ut noten. Annars rådfrågar man SMFF.

- *Fråga 5: Om man har en köruppsättning av en större notbok får man då göra kopior av enskilda verk ur den?*

Ja, om man på varje kopia anger att det är en kopia, när kopian gjordes, att kören har köpt, och i sitt notbibliotek disponerar, en komplett köruppsättning (dvs. ett exemplar till varje körmedlem) av notboken. Vidare måste kopiorna förstöras efter konserten/framförandet.

Av miljöskäl är det olämpligt att förstöra kopiorna om man avser att framföra verket igen inom en snar framtid. Det är därför acceptabelt att de kopior, som gjorts med ovanstående syfte, tillfälligt förvaras i körens notbibliotek och återanvänds vid det kommande framförandet. Kopior måste i alla händelser kasseras efter arbetsperiodens slut.

Det bör understrykas

- att kopior aldrig får lånas ut
- att antalet kopior får inte vid något tillfälle få överstiga det antal inköpta notböcker som kören vid varje tillfälle har i sitt notbibliotek
- att en överträdelse på denna punkt ses som en olaglig kopiering.

- *Fråga 6: Om man har en köruppsättning av en singelnot (en notutgåva som endast innehåller ett musikstycke) får man kopiera denna och använda kopior istället?*

Nej.

Om körsångarna har behov av att få notbilden förstörad för att den lättare ska kunna läsas, är det i sin ordning att göra kopior med förstörad notbild. Även i dessa fall gäller att kören måste ha köpt in en komplett köruppsättning (dvs. ett exemplar till varje körmedlem) av singelnoten samt att man på kopiorna anger att det är en kopia och när kopian gjordes. Kopiorna måste också förstöras efter konserten/framförandet.

Se även sista stycket av svaret till Fråga 5.

- *Fråga 7: När man framför en sång på flera sidor kan det vara svårt att vända blad samtidigt som man spelar och leder kören! Får man göra en kopia till sig själv för ett sådant tillfälle?*

Ja.

- *Fråga 8: Om man har en komplett köruppsättning av en sång, är det då tillåtet att kopiera till barnkören? Man kanske inte vill dela ut de inköpta noterna till barn, som har svårt att hålla ordning på dem.*

Ja, om du på varje kopia anger att det är en kopia, när kopian gjordes och att kören har köpt in en komplett köruppsättning (dvs. ett exemplar till varje körmedlem) av notutgåvan/notboken. Vidare måste kopiorna förstöras efter konserten/framförandet.

Se även sista stycket av svaret till Fråga 5.

Det förekommer ibland att det av en utgåva framgår att man har rätt att göra kopior av delar av ett musikverk. Då får du givetvis tillämpa det tillståndet.

Nedteckning av noter och texter m.m.

- *Fråga 9: Är det tillåtet att, i stället för att kopiera den, skriva av en text och kopiera till kören?*

Nej, det spelar ingen roll hur man gör kopian. Men om man har en köruppsättning av verket, och föredrar att t.ex. göra instuderingen endast med texten nedtecknad, är det tillåtet.

Overhead

- *Fråga 10: Om man har en originalnot kan man projicera den med overhead eller laserkanon?*

Ja, om man har köpt in en komplett köruppsättning och notbilden/texten endast visas för kören.

Om man däremot vill sjunga ett körverk med hela församlingen/publiken, måste tillstånd inhämtas från den som innehar rättigheterna till verket.

Pdf:er & hemsidor

- *Fråga 11: Får man skicka pdf:er innehållande notbilder till körmedlemmar?*

Nej, detta kräver tillstånd från den som innehar rättigheterna.

- *Fråga 12: Får man lägga upp pdf:er innehållande notbilder på en hemsida?*

Nej, detta kräver tillstånd från den som innehar rättigheterna.

Arrangemang

- *Fråga 13: Får man göra nya arrangemang av verk?*

Vad gäller skyddade verk (dvs. verk där upphovsmannen lever eller det ännu inte gått 70 år sedan han eller hon avled) krävs tillstånd från den som innehar rättigheterna.

Det är tillåtet att göra ett arrangemang av ett fritt verk. Är man osäker ska man kontakta det förlag som senast gav ut verket eller SMFF.

Gudstjänster

- *Fråga 14: Vilka regler gäller för användning av noter vid gudstjänster?*

Svenska Kyrkan har ingått ett avtal med Bonus Presskopia och av detta följer att:

Det är tillåtet att framställa s.k. agendor till församlingen innehållande text och noter ur vissa i avtalet angivna böcker:

Den svenska psalmboken (med tillägg)	Den svenska kyrkohandboken på svenska och finska (även med utdrag på andra språk)
Den svenska psalmboken på finska	Den svenska evangelieboken
Psalmer i 2000-talet	En liten bönbok
Lulesamisk psalmbok	
Bibeln	

Dessa agendor får endast användas vid gudstjänster och kyrkliga handlingar samt andra andakter i linje med kyrkohandbokens anvisningar. OBS att detta avtal ej gäller körverksamheten och endast gäller text och musik ur ovan angivna böcker.

Gehörsinläring

Olaglig kopiering är inte tillåten, men det går naturligtvis bra att kören lär sig text och melodi helt utan att använda noter, t.ex. genom att körledaren muntligen lär ut ett musikstycke.

Spara ett exemplar?

Det kan finnas musikstycken som förekommit frekvent i en församlings repertoar och haft en stark koppling till just den församlingen. Det är då angeläget att spara ett exemplar av det verket/arrangemanget för eftervärlden och för ev. musikhistorisk forskning. Detta är särskilt angeläget om verket/notutgåvan inte längre finns tillgänglig.

Spara ett exemplar på särskilt ställe som arkivexemplar och anteckna gärna bakgrunden. Detta exemplar får inte användas som underlag för kopiering.

FRÅGOR OM UPPHOVSRÄTT

- *Fråga 15: Vem vänder man sig till när man har frågor om upphovsrätt?*

Har man frågor om rättigheter till ett bestämt verk, vänder man sig till det utgivande förlaget.

För mer generella frågor vänder man sig till Svenska kyrkans Kyrkorättsavdelning (Fredrik Nilsson Björner) eller SMFFs jurist (Johan Bergby)

LÄS MER! Om man vill läsa mer om noter och upphovsrätt kan man läsa den nedladdningsbara broschyren 'Upphovsrätt & noter', som finns på www.smff.se. Det går också bra att beställa broschyren från SMFF. Maila då till info@smff.se och ange hur många exemplar som önskas.

Ovanstående frågor och svar har tillkommit för att underlätta församlingarnas musikverksamhet och speglar Svenska kyrkans och SMFF:s syn på vad som kan vara rimligt. Utgångspunkten har bl.a. varit att kopior aldrig ska ersätta inköp av noter.

Svaren kan komma att förändras och preciseras ytterligare när behov och förutsättningar ändras.

Svenska kyrkan och SMFF är överens om att löpande föra en dialog om dessa frågor och att gemensamt och/eller var för sig verka för att Upphovsrättslagens bestämmelser efterlevs.